

LERAREN OPLEIDEN IN VERBINDING MET DE OMGEVING

Dr. Ton Bruining (redactie)

De kwaliteit van het beroepsonderwijs staat of valt met de mate waarin het verbonden is met de omgeving. Denk hierbij aan de samenwerking tussen bedrijven en scholen, tussen scholen onderling en tussen scholen en lerarenopleidingen. Het gaat dan om verbindingen waarin verschillende belangen, verschillende professies en verschillende manieren van denken tot hun recht komen. Authentieke beroepsomgevingen, levensechte beroepsopdrachten en de samenwerking met beroepsbeoefenaren motiveren studenten. Wanneer vakmensen uit het veld samen met beroepsopleiders en studenten beroepsopdrachten formuleren, ontwikkelt zich gedeeld eigenaarschap van het onderwijs bij alle drie deze partners. Dit soort samenwerkingen brengen voor scholen, netwerken van beroepsonderwijs en het beroepenveld, en individuen veel leerpotentieel met zich mee. De benutting van dat leerpotentieel is van groot belang voor de ontwikkeling van duurzaam beroepsonderwijs¹. Beroepsonderwijs dat door actieve verbindingen met de omgeving voortdurend leert om in te spelen op de ontwikkelingen in het beroepenveld.

In dit paper focussen we op de samenwerking tussen lerarenopleidingen en scholen. We willen leraren en dan met name de beroepsinnovatoren (ook wel 'teacher leaders' genoemd), lerarenopleiders, schoolleiders en bestuurders inspireren tot gerichte activiteiten die het educatief netwerken versterken. We denken dat uit de voorbeelden van samenwerken aan een (academische) opleidingsschool ook aanwijzingen te halen zijn voor het leren in andere netwerken, zoals tussen het bedrijfsleven en beroepsonderwijs.

De afgelopen tien jaar is door lerarenopleidingen gericht gewerkt aan de ontwikkeling van leerrijke verbindingen met de omgeving. Zo werd opleiden op de werkplek steeds belangrijker. Daarvoor werden nieuwe aanpakken ontwikkeld zoals "Opleiden in de school" en de "Academische opleidingschool"². We laten vijf experts aan het woord die vanuit hun ervaring ingaan op verschillende aspecten van samenwerking tussen scholen en lerarenopleidingen. Dit paper wordt afgesloten met achtereenvolgens een korte reflectie, waarin we proberen om de werkzame bestanddelen te onderscheiden en aansluitend enkele aanbevelingen geven om het leren in educatieve netwerken te bevorderen.

Jos Castelijns is lector eigentijds beoordelen in het onderwijs aan Hogeschool De Kempel in Helmond. Hij wijst op de verbindende kracht van collectief praktijkonderzoek. **Sanne Akkerman** is als Universitair hoofddocent verbonden aan de afdeling Educatie van de Universiteit Utrecht. Zij bespreekt de rol die

¹ Bruining, 2008
Bruining, 2011
Bakker, Zitter, Beausaert & de Bruijn, 2016
² www.steunpuntopleidingsscholen.nl

zogenaamde 'brokers' als verbindingsofficieren vervullen. **Mark Boiten** is directeur lerarenopleidingen beroepsonderwijs van Hogeschool Windesheim. Hij benadrukt het belang van een collectieve ambitie in netwerken voor het opleiden van leraren. **Miranda Timmermans** is lector LeerKRACHT van Pabo Avans Hogeschool. Zij stelt vast dat de driehoek opleiding, werkplek en student de spil is waar het in de (academische) opleidingsschool om draait. **Willy van Dijk**, coördinator Academische opleidingsschool Utrecht-Amersfoort en coördinator Samenwerking Opleiding & Scholen Hogeschool Utrecht/ Instituut Theo Thijssen (HU/ITT), wijst op het belang van allerlei verschillende verbindingen die energie geven en nieuwe kennis opleveren.

Onderzoek verbindende schakel tussen school en werkveld

Dr. Jos Castelijns - Lector eigentijds beoordelen in het onderwijs, Hogeschool De Kempel, Helmond

Het samen opleiden van leraren door lerarenopleidingen en scholen is een positieve ontwikkeling. Leren op de werkplek kan bijdragen aan een betere toerusting van de toekomstige leraar. Dat is uiteindelijk de bedoeling. Het is een mooie stap dat door werkveld en lerarenopleidingen de verantwoordelijkheid wordt genomen om samen te werken aan betere opleidingen voor de leraren van de toekomst. Op dit moment wordt van overheidswege ook flink geïnvesteerd in de verdere ontwikkeling van die samenwerking.

Gemeenschappelijke visie

Om die investeringen te laten renderen is het wel belangrijk dat de samenwerking tussen lerarenopleiding en werkveld verder gaat dan alleen het organiseren ervan. Alleen het organiseren van bijvoorbeeld 'Opleiden in de school' maakt nog geen betere opleiding voor het lerarenberoep. Een gemeenschappelijke visie van de partners op het opleiden van leraren is nodig maar niet vanzelfsprekend. De vragen waartoe er opgeleid moet worden en hoe we zouden moeten opleiden

*Je kunt lerarenopleidingen en scholen en studenten,
leraren en lerarenopleiders verbinden door samen collectief
praktijkonderzoek te doen. Op die manier maak je van de
lerarenopleiding een betekenisvolle leerpraktijk.*

zijn vaak nog niet voldoende beantwoord, terwijl dat wel noodzakelijk is. Lerarenopleidingen en scholen kunnen veel voor elkaar en voor studenten betekenen, maar dat vraagt dan wel om een opleidingskundig concept op basis waarvan je het samen opleiden vormgeeft. Is er dat niet, dan is het risico groot dat de student in een niemandsland zwerft, tussen opleiding en school.

Collectief praktijkonderzoek

De aanpak van het Collectief praktijkonderzoek, ontwikkeld door het Interactum lectoraat 'Kantelende kennis', bleek een uitstekend middel te zijn om met alle belanghebbenden een betekenisvolle context te creëren voor het opleiden van leraren. Waar het om gaat is dat je met elkaar een collectieve ambitie ontwikkelt en van daaruit nadenkt over belangrijke vragen die over het opleiden van leraren gesteld moeten worden, dat je data verzamelt om die vragen te beantwoorden, dat je uit de antwoorden consequenties trekt voor de eigen opleidingspraktijk en dat je de ontwikkeling daarvan weer kritisch volgt. Het lectoraat Kantelende kennis, waarvan ik één van de drie lectoren was - maakte aan de hand van 48 casestudies zichtbaar dat er op het niveau van de organisatie, tussen opleidingen en op het niveau van de klas met de hulp van het collectief praktijkonderzoek betekenisvolle leerpraktijken konden worden gerealiseerd. Je kunt lerarenopleidingen en scholen en studenten, leraren en lerarenopleiders verbinden door samen collectief praktijkonderzoek te doen. Op die manier maak je van de lerarenopleiding een betekenisvolle leerpraktijk. Dat alles vraagt veel van de belanghebbenden en een scherpe dialoog. Maar zonder wrijving geen glans!

Leerpotentieel van een academische opleidingsschool

Dr. Sanne Akkerman - Universitair Hoofddocent, Afdeling Educatie aan de Universiteit Utrecht

Om beter onderwijs te kunnen verzorgen wordt er veel gewerkt aan netwerkvorming in het onderwijs. De samenwerking tussen lerarenopleidingen en opleidingsscholen is daar een mooi voorbeeld van. De ontwikkeling van netwerken vraagt om inzichten in de wijze waarop scholen en onderwijsactoren relaties aangaan met partnerorganisaties en wat de verschillende partijen daarvan leren. Samen met Ton Bruining en Marja van den Eijnden bestudeerde ik de ontwikkeling van een netwerk academische opleidingsschool. Ons onderzoek was bedoeld om de ontwikkeling van een educatieve netwerkorganisatie beter te begrijpen, met name als het gaat om het leren over institutionele grenzen heen. Zo keken we naar wat we aan leerprocessen konden waarnemen tussen academische basisscholen en een lerarenopleiding, tussen studenten, leraren, lerarenopleiders, schoolleiders, coördinatoren, lectoren, managers en bestuurders.

Sleutelfiguren

Er bleken in het netwerk een aantal "sleutelfiguren" te bestaan die wij conform de literatuur ook wel hebben aangeduid met de term "boundary crossers" of "brokers", vertaald ook wel bruggenbouwers. Boundary crossers zijn mensen die in meerdere organisaties en/of op verschillende niveaus actief zijn, en daardoor in staat zijn mensen van verschillende groepen, lagen en organisaties met elkaar te verbinden en samen te brengen. Onze centrale vraag was: met welke opgaven worden boundary crossers bij de opstart van een academische opleidingsschool geconfronteerd en tot welke leermechanismen leidt dat op institutioneel, interpersoonlijk en intrapersoonlijk niveau?

Leermechanismen

We zagen verschillende leermechanismen optreden: wie zijn wij eigenlijk, wat maakt ons anders (leren in de vorm van identificatie), hoe stemmen wij op elkaar af (leren door nieuwe vormen van coördinatie), wat zien we als we ons in anderen verplaatsen (leren door wederzijdse reflectie), kunnen we het anders doen (leren door transformatie)? We vonden dat er op verschillende niveaus verschillende leermechanismen optraden. Daar waar er op institutioneel niveau vooral nieuwe vormen van coördinatie zichtbaar was, vond er op interpersoonlijk en intrapersoonlijk niveau ook reflectie plaats. Transformatie bleek echter alleen zichtbaar op intra-persoonlijk niveau, en dan vooral in het persoonlijke leren van de boundary crossers in het netwerk. Door hun kartrekker rol in het netwerk ontwikkelden zij een andere visie op onderwijs, op samenwerking, op de rol van onderzoek in onderwijs, maar dachten zij ook anders na over zichzelf en hun toekomst.

Biografie en professioneel karakter

De biografie van de boundary crossers gaf ons verder inzicht in hun professionele karakter. Zij leken graag iets nieuws aan te gaan en te willen bewerkstelligen, een natuurlijke drive te hebben om zich naar buiten toe te oriënteren, anderen aan te spreken en samen te werken en te leren. De rol van de boundary crossers bleek echter niet alleen maar bevorderlijk voor het opzetten en realiseren van het educatief netwerk. Daar waar deze sleutelfiguren zich samen steeds meer gingen

Boundary crossers zijn mensen die in meerdere organisaties en/of op verschillende niveaus actief zijn, en daardoor in staat zijn mensen van verschillende groepen, lagen en organisaties met te elkaar verbinden.

profilieren als de academische opleidingsschool, maakten zij zich ook steeds meer zorgen over de vraag of zij ook andere leraren, lerarenopleiders en bestuurders bij het onderzoek zouden kunnen betrekken. Ons vermoeden is dat het belemmerend werkt wanneer de boundary crossers aan hun stoel plakken. Wanneer dezelfde mensen steeds centraal staan in het netwerken wordt het voor anderen moeilijker om aan te haken. Kortom, voor de vorming van een succesvolle netwerken is een mooi educatief idee en het positioneren van brokers dus niet voldoende.

Samen opleiden van leraren voor het technisch beroepsonderwijs

Mark Boiten - Directeur lerarenopleidingen beroepsonderwijs van Hogeschool Windesheim

Het opleiden van jongeren voor een technisch beroep is een ingewikkelde opdracht. Zeker als het beroepen betreft waarbij de technologie zich razendsnel en blijvend ontwikkelt. Mbo-instellingen zoeken voortdurend naar vormen waarin ze de verbinding kunnen blijven maken tussen school en beroepspraktijk. Docentenstages worden ingezet, bedrijven plaatsen moderne technologie in de school, instructeurs uit de beroepspraktijk zijn onmisbaar en er ontstaan steeds meer voorbeelden van hybride leeromgevingen waarin schools leren en werkplekleren een vloeiende pendelbeweging vormen.

Opleidingsschool 3.0

Het opleiden van leraren voor datzelfde technisch beroepsonderwijs is zo mogelijk nog ingewikkelder dan dat beroepsonderwijs zelf. Voor de tweedegraads lerarenopleidingen technisch beroepsonderwijs is de afstand tot de technische beroepen waarvoor het mbo opleidt immers nog veel

We komen er niet als partners ieder vanuit hun eigen wens blijven denken en handelen. Het gaat veel meer om de vraag: wat willen we als netwerk, als partnerschap samen bereiken.

groter. In hun huidige vorm zullen de drie nog bestaande lerarenopleidingen die afstand ook niet meer overbruggen. Het lijkt tijd voor de opleidingsschool technisch beroepsonderwijs. En dan niet de opleidingsschool 1.0 zoals we die al kennen en waarin scholen en lerarenopleidingen samen afspraken maken over het ontwerp en de uitvoering van het curriculum. Nee, we lijken de sprong te moeten maken naar een opleidingsschool 3.0, waarin lerarenopleidingen, het beroepsonderwijs en het technisch bedrijfsleven intensief samen optrekken.

Hybride leeromgeving

De opleidingsschool 3.0 is een hybride leeromgeving waarin jongeren, leraren, medewerkers uit het bedrijfsleven en lerarenopleiders samen leren aan en van de praktijk van het beroep. Een omgeving waarin werkplekleren de maat is, nieuwe technologie wordt ontwikkeld en uitgetest en opleiders in en op hun werk worden ondersteund door specialisten op het terrein van pedagogiek en didactiek.

Blik op de toekomst

Het leren en opleiden in de opleidingsschool technisch beroepsonderwijs is nooit af. De ontwikkeling van de technologie van het beroep maakt dat er voortdurend en gezamenlijk moet worden gezocht naar opleidingsprogramma's die passend zijn voor de vraag van morgen. Bij de ontwikkeling en uitvoering van die programma's moeten alle actoren worden ingezet op de expertise waar ze goed in zijn.

Hele beroepskolom

In mijn werk als auditor voor Het Platform Beroepsonderwijs heb ik voorbeelden gezien van technisch beroepsonderwijs waarin de hele beroepskolom was betrokken, van vmbo tot en met universiteit. In al die voorbeelden ontbrak de lerarenopleiding. Ik zou het mooi vinden als we met elkaar een vorm konden vinden waarin lerarenopleiders specifieke hoogwaardige kennis van leren en opleiden toevoegen en daarmee hun bijdrage leveren aan de versterking van het leren in die beroepskolom.

Teacher Tech College Oost-Nederland

Het ROC van Twente, Tech Your Future, het technisch bedrijfsleven in Oost-Nederland, Saxion en de lerarenopleiding technisch beroepsonderwijs van Windesheim gaan de uitdaging aan om een nieuwe vorm te vinden voor het leren en opleiden van onderwijsprofessionals in het technisch beroepsonderwijs. De naam 'Teacher Tech College Oost-Nederland' staat straks voor een flexibel modulair opleidingspalet waarin genoemde partners ieder vanuit hun eigen expertise gezamenlijk bijdragen aan het opleiden van state of the art onderwijsprofessionals, die op hun beurt garant staan voor hoogwaardig technisch beroepsonderwijs. Het Teacher Tech College Oost-Nederland lijkt daarmee de concretisering van de opleidingsschool 3.0 te worden.

Als lid van de stuurgroep realiseer ik me terdege dat het ook met dit initiatief niks wordt als de partners onvoldoende de bereidheid tonen om elkaar sterker te maken. Het op elkaar leggen van ideeën van de onderscheiden partners is daarvoor niet voldoende. We komen er niet als partners ieder vanuit hun eigen wens blijven denken en handelen. Het gaat veel meer om de vraag: wat willen we als netwerk, als partnerschap samen bereiken. Als we die vraag kunnen stellen komt er ruimte voor een transformatie in de manier waarop we studenten en leraren opleiden.

De werkplek als leidend perspectief

Miranda Timmermans - *Lector LeerKRACHT Pabo Avans Hogeschool*

Bij het ontwikkelen van een educatief netwerk zoals opleiden in de school is de driehoek opleiding, werkplek en student heel belangrijk. Als lerarenopleider en projectleider 'opleiden in de school', en vanuit mijn onderzoek heb ik gezien dat juist binnen deze driehoek 'leren in verbinding' plaatsvindt. De randvoorwaarden die hiervoor nodig zijn, zijn over het algemeen helder. Maar over het leren in dat netwerk, hoe je dat moet faciliteren en wat goede opbrengsten zijn, is vaak nog weinig duidelijkheid en lopen de opvattingen uiteen. Dat is de kern van de uitdaging waar we voor staan.

Het verschil tussen leren en opleiden

Het is relevant om een onderscheid te maken tussen 'leren op de werkplek' en 'opleiden op de werkplek'. **Leren** is een activiteit van de lerende, de student of de zittende leerkracht. **Opleiden** is van de opleider of begeleider als ondersteuner van het leerproces. Vanuit het perspectief van opleiden proberen we met opleiden in de school het leren van de studenten te sturen, met als doel goede (beginnende) beroepsbeoefenaren af te leveren. Studenten leren altijd op de werkplek en op heel veel manieren. Het is echter de vraag of en in welke mate dit leren gestuurd kan worden. En in alle eerlijkheid: dit kwalificerend leren gaat niet altijd de goede kant op. Studenten leren niet altijd de 'goede' dingen op de werkplek. En daar wordt het spannend. Hoe kunnen we dit leren binnen de mogelijkheden toch bijsturen?

Samen opleiden

Om binnen de driehoek vorm te geven aan samen opleiden is het handig om bij de rijke leeromgeving van de werkplek te beginnen. In gezamenlijkheid gaan lerarenopleider, praktijkopleider en student na wat de student gerelateerd aan de opleidingsdoelen in de praktijk kan leren. Hoe rijk is de leeromgeving van de school? Welke mogelijkheden worden de student geboden? En wat doet de student daar uiteindelijk mee? En natuurlijk moet ook helder zijn wat studenten ervan (kunnen) leren. Wat op de werkplek niet geleerd kan worden of wat beter en efficiënter op de opleiding 'onderwezen' kan worden, zal daar een plek moeten krijgen.

Professionele dialoog

Opleiden in de school is een innovatie die een andere kijk vraagt op leren en opleiden voor een beroep. Om dit te laten slagen, zo is mijn vaste overtuiging, moeten we starten bij de werkplek. Dát is het leidend perspectief. Dit betekent dat een beroepsopleiding recht doet aan die verschillen in de onderwijspraktijk. Het is grote winst wanneer lerarenopleiders zich beter bewust zijn van wat er in de praktijk wel en niet kan. Dat is geen sinecure, want dat is heel schoolspecifiek. Bovendien heeft de studente vanuit zijn of haar positie ook eigen doelen, net als de school en de praktijkopleider maar ook de lerarenopleider en de lerarenopleiding die hebben. Om het leren krachtiger te maken, is het van belang om die doelen expliciet te maken, aanspraak te maken op ruimte om te kunnen leren en daar een professionele dialoog over te voeren.

De kwaliteit van samen opleiden groeit en bloeit op de kwaliteiten van alle partners. Zo bereiken we de top.

Het is ook winst wanneer de onderwijspraktijk en de lerarenopleiders samen in dialoog zijn over de ontwikkelingen in het leraarschap. Daar leren alle dialoogpartners van. En daar doen toekomstige leraren hun voordeel mee. Met elkaar kun je ook maatregelen nemen om het leren op de werkplek te versterken, zodat de school maar ook de lerarenopleiding een betere leeromgeving voor professionals wordt. Scholen en lerarenopleidingen kunnen elkaar nog meer uitdagen om over de muren van de eigen organisatie en de eigen praktijk en kortetermijnbelangen te kijken.

Ik ben overigens ontzettend positief over wat er nu allemaal in beweging is. Er gebeuren mooie dingen binnen de lerarenopleidingen, binnen schoolbesturen en scholen en in de kleine netwerken van lerarenopleiders, leraren en leraren-in-opleiding. In deze ruimte tussen de formele systemen gebeurt van alles waar we van kunnen leren. Er worden nieuwe ambities geformuleerd, er wordt nieuwe taal ontwikkeld en er wordt uiteraard ook geworsteld. Het is groot denken en kleine stapjes vooruit zetten. In ieder geval denk ik dat het belangrijk is om de verhalen uit de frontlijn te delen.

Verbinders in de praktijk

Willy van Dijk - Coördinator Academische opleidingsschool Utrecht-Amersfoort, en coördinator Samenwerking Opleiding & Scholen HU ITT

Als je aan pabostudenten en praktijkopleiders vraagt wat de meerwaarde is van 'leren in verbinding' (lees: opleiden in school) dan krijg je antwoorden als deze:

- 'Het is fijn om samen te werken met studenten, samen een team te zijn in de klas met de kinderen.'
- 'Mijn praktijkopleider is betrokken bij het onderzoek wat ik doe in de school. Dat geeft mij meer zelfvertrouwen'.
- 'Ik ben nieuwsgierig naar de theorie, waarom studenten bepaalde zaken anders aan moeten pakken dan ik gewend ben in mijn klas. Door de samenwerking met de pabo krijg ik hier meer kennis over.'

Allemaal verbindingen die op veel plaatsen energie en nieuwe kennis opleveren.

Dit zijn persoonlijke voorbeelden van 'leren in verbinding'. Het verbinden van verschillende werelden, van kinderen met een student, een student met een praktijkopleider, een praktijkopleider met een docent van de pabo, de pabo met de basisschool, de basisschool met een lectoraat. Allemaal

verbindingen die op veel plaatsen energie en nieuwe kennis opleveren. De nieuwe projecten voor de versterking Samenwerking Opleiding & Scholen, die zijn ontstaan uit al bestaande partnerschappen van opleidingen, basisscholen en VO scholen tonen aan dat de behoefte naar leren in verbinding groot is.

Aan ons de taak om dit zinvol in te vullen.
Het is de man en niet het paard.
Niet het antwoord maar de vragen.
Het is de route niet de kaart.

(De Dijk: niet de lijnen maar de bocht)

Reflectie

De experts die we aan het woord lieten over de samenwerking tussen scholen en lerarenopleiding benadrukken het belang van grensinteractie tussen verschillende werelden, zoals tussen school en lerarenopleiding en tussen leraar en lerarenopleider. **Grensinteractie** verwijst naar de activiteit tussen mensen uit verschillende praktijken, zoals communiceren en samenwerken. De experts wijzen daarbij op de rol die 'grensgangers' spelen. **Grensgangers** (ook wel brokers of boundary crosser genoemd) zijn mensen die in verschillende praktijken deelnemen en elementen van de ene praktijk in de andere

Een van de grote uitdagingen voor leidinggevenden, opleiders en andere ondersteuners maar vooral ook voor professionals zelf.

inbrengen. In de lerarenopleiding is de student/onderzoeker een echte grensganger. Maar ook basis-schoolleraars die in een kenniskring van een lectoraat participeren zijn grensgangers. Het zijn de grensgangers die een belangrijke rol vervullen bij het ontwikkelen van een collectieve ambitie. De experts gaan in op de ontwikkeling van grenspraktijken. **Grenspraktijken** zijn activiteiten in het werk die leiden tot de vorming van nieuwe manieren van werken en zelfs een nieuwe identiteit. Denk aan de ontwikkeling van kennisoverdrager naar die van begeleider van leerprocessen. Dat vraagt om veel meer dan samen iets organiseren. Het vraagt om de ontwikkeling van een collectieve ambitie. Grensobjecten, zoals een aanpak van collectief praktijkonderzoek, een nieuw curriculum of de werkplek als leerplek kunnen het leren in netwerken stimuleren. **Grensobjecten** zijn concepten of fysieke instrumenten die in verschillende praktijken gebruikt worden en die in elk van die praktijken een functie vervult. Via grensobjecten ontmoeten mensen elkaar. De grensobjecten spelen een rol bij het samen aanpakken van een vraagstuk en het samen leren van elkaar. In academische opleidingscholen in het model van collectief praktijkonderzoek zo'n grensobject. Grensobjecten zijn goede aanjagers van grensinteractie, ze prikkelen grensgangers en rondom grensobjecten kunnen nieuwe professionele praktijken ontstaan³. Onderzoek biedt inzicht in de leermechanismen die optreden in samenwerkingsprocessen⁴. Het is een van de grote uitdagingen voor leidinggevenden⁵, opleiders en andere ondersteuners⁶ maar vooral ook voor professionals zelf⁷ om de ontwikkeling van leerrijke verbindingen zoals die in dit paper beschreven zijn tot stand te brengen.

³ Bakker, Zitter, Beausaert & de Bruijn, 2016

⁴ Bruining & Akkerman, 2013

⁵ Bakker, Zitter, Beausaert & de Bruijn, 2016

⁶ Bruining, 2014

⁷ Bruining en van den Berg, 2014

Bruining, 2015

⁷ Bruining, 2014b

Bruining, Loeffen, de Koning & Uytendaal, 2014

Aanbevelingen: stimuleren van verbindingen

Wat betekent dit alles nu voor het leren verbinden in educatieve netwerken zoals tussen lerarenopleiding en scholen? Hoe kun je dit leren verbinden triggeren, stimuleren en ondersteunen?

De volgende activiteiten kunnen beroepsopleiders en hun educatieve partners tot 'boundary crossing' verleiden:

- Waarderen van de werkplek als plek om – samen met anderen - te leren, te professionaliseren en werkwijzen te ontwikkelen en te innoveren.
- Ontmoetingsmomenten en broedplaatsen creëren en de ontwikkeling van netwerken met klanten en andere externen en met eigen collega's bevorderen.
- Stimuleren van partners tot het ontwikkelen van collectieve ambities en gedeeld eigenaarschap van hun gezamenlijke activiteiten.
- Uitdagende doelen stellen en opdrachten formuleren. Voor onderwijsprofessionals kan dit een trigger zijn om na te gaan hoe zij zich tot deze doelen verhouden, tot de eigen professionaliteit en die van anderen, en welke concerns er zijn.
- Faciliteren van gesprekken om kennis te delen, werkwijzen af te stemmen en samen nieuwe praktijken te creëren.
- Ontwikkelen van verschillende vaardigheden zoals dialogische gespreksvaardigheden om grensgesprekken te kunnen voeren en samen op te denken, de vaardigheid om vrijmoedig te kunnen spreken en de vaardigheid om praktijkonderzoek te doen.
- Ontwikkelen van stimulerende grensobjecten die verleiden tot leren. Dat kunnen grote projecten zijn zoals het ontwikkelen van een opleidingsschool, maar ook kleine projecten zoals het ontwikkelen en uitvoeren van een onderwijsopdracht met partners te ontwikkelen en te produceren. Collectief praktijkonderzoek en praktijkgericht ontwerponderzoek kan daarbij helpen.
- Identificeren en faciliteren van grensgangers.
- Gevoel ontwikkelen voor, en analyseren van leermechanismen die optreden/niet optreden in educatieve netwerken.
- Terughoudend zijn met het 'downloaden' van concepten van buiten. Dat staat de ontwikkeling van eigenaarschap en het zelf werken en leren vaak in de weg.
- Vraaggericht en hands-on ondersteunen van grensgangers in hun ontwikkeling, bij de organisatie van grenspraktijken en bij het oogsten van de opbrengsten van hun activiteiten.
- Zorgen voor ruimte om met energie, plezier en passie in netwerken te opereren.

Literatuur

Bakker, A. Zitter, I, Beusaert, S. & Bruijn, E. de (2016). Tussen opleiding en beroepspraktijk. *Het potentieel van boundary crossing*. Assen: Van Gorcum (in druk, verschijnt in maart 2016).

Bruining, T. (red.) (2008). *De logica van vraaggericht leren*. Antwerpen: Garant.

Bruining, T. (2011). Werken en leren in de frontlinie van de publieke dienstverlening. In: J.W.M. Kessels & R.. Poell (red.) (2011). *Handboek Human Resources Development. Organiseren van het leren*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

Bruining, T. (2014a). Vakmanschap in verbinding. Het leerpotentieel van grenzen. *De Nieuwe Meso*, 1, (4). pp. 60-65

Bruining, T. (2014b). Vakmanschap in de frontlinie van de publieke dienstverlening'. *Opleiding & Ontwikkeling*, 27(5), pp. 43-48.

Bruining, T. (2015). Vakmanschap vraagt om 'hands-on HRD'. *Opleiding & Ontwikkeling*, 28(1), pp. 30-34.

Bruining, T., & Akkerman, S.F. (2013). *The role of brokers in establishing and sustaining a professional development school as an evolving activity system*. Paper presented at the 29th, EGOS colloquium, Montreal Canada, July 6th 2013.

Bruining, T., Loeffen, E. Koning, H. de, & Uytendaal, E. (2014). *Bouwen van professionele ruimte in het onderwijs*. Utrecht/'s Hertogenbosch: APS/KPC Groep

Bruining, T. & Berg, J. van der (2014). Opleiden tot vakmanschap. *Opleiding & Ontwikkeling*, 27, (6), pp. 19-24.

Dr. Ton Bruining werkt als directeur beroepsonderwijs, senior adviseur en onderzoeker voor KPC Groep. In 2006 promoveerde hij op een onderzoek naar het leren van frontlijnwerkers, zoals leraren, politieagenten en verpleegkundigen, op de werkplek. Van 2004 tot en met 2008 was hij als lector vraaggericht leren verbonden aan de Pabo Avans Hogeschool. Van 2009 tot en met 2011 was hij als lector Academische Opleidingsschool verbonden aan de Katholieke Lerarenopleiding Basisonderwijs van de Hogeschool Domstad (in 2009 gefuseerd met het Instituut Theo Thijssen van de Hogeschool Utrecht). In zijn werk focust Ton Bruining op het leerpotentieel van netwerken tussen beroepsopleidingen en het beroepenveld en van netwerken tussen scholen onderling. Hij ondersteunt samen met zijn collega's in het beroepsonderwijs, het voortgezet onderwijs en/of het primair onderwijs de ontwikkeling van educatieve netwerken.

www.kpcgroep.nl
www.lerenverbinden.nl

 @KPCGroep
073 - 624 72 47

t.bruining@kpcgroep.nl
 @Tonderwijs
073 - 624 75 17
06 - 532 215 13